

Yeshivos: Acceptance, Nepotism

Shiur# 551 | Mar 7th 2026

אברבנאל פרשת כי תשא פרק לא פסוק א

וידבר ה' אל משה לאמר ראה קראתי בשם בצלאל וגומר עד אך את שבתותי תשמורו. אחשוב שהיו בישראל כתות חלוקות במי תעשה המלאכה הקדושה מהמשכן וכליו. והיה אדון הנביאים מסופק מאד מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו לעשותה לפי שרבים מישראל בכוונה רצויה היו מתנדבים לומר אני אדע לעשות כל זה כדי לעבוד את עבודת הקדש. ועם היות שידע משה חכמת בצלאל ורב תבונתו היה ירא להפקידו על המלאכה לפי שהיה בן אורי בן חור בן מרים בן אחותו שמא יאמרו ישראל משה עשה עצמו מלך. ואת אהרן אחיו כ"ג ואת בני אהרן כהני ה'. ואף את בצלאל מפני שהיה נכדה של אחותו נתן כל התרומה בידו והפקידו על מלאכת ה' ומהם היו אומרים שהיה בלתי אפשר שאיש מבני ישראל שכלו ימיהם בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה ידעו לעשות בזה ובכסף ובאבנים יקרות כי לא נסו ללכת באלה. ומהם היו אומרים שאהליאב היה יודע יותר מבצלאל והוא היה ראוי לפקוד על המלאכה. ולכן ביאר השם למשה מי יפקיד עליה. והשיב לדברי כל אחד מהכתות האלה באמרו ראה קראתי בשם בצלאל אל תחוש לדברי האומרים ראה אתה וכל איש מהם יראה שאני בחרתי בבצלאל לעשות המלאכה הזאת וקראתי אותו בשמו ובשם אביו ואביו בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה כי האדם יראה לעיני' ואני רואה ללבב מי הראוי ואמלא אותו רוח אלהים. ומלת ואמלא היא כמו ואקוד ואשתחוה שהוא לשון עבר יאמר ואני מלאתי אותו או שעתה ימלאהו רוח אלהים ואמר רוח אלהים להגיד שיהיה ענינו בזה על דרך הפלא כי רוח אלהים נוססה בו לא רוח אנושי מלא בחכמה ובדעת ובכל מלאכה. והחכמה היא העיונית המעיינת בדברים התלויים בבחירתו והדעת הוא כולל לכלם. וידוע שמי שהשתלם שכלו בשכל העיוני והשגותיו יקצר בשכל המעשי בידיעותיו. ומפני זה החכמים המתבודדים בעיונם תמצאם פתאים בעיני המדינות עד שמפני זה יעד ישעיהו הנביא על מלך המשיח ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה כלומר בשכל העיוני ובמעשי יחד. ולכן היה מהפלא בבצלאל בהיותו שלם בחכמה שהיא העיונית ובתבונה שהיא ידיעת המדיניות. ושבחו בזה להגיד שבחכמתו ידע טבעי כל הנמצאים שהמשכן וכליו רומזים אליהם ולזה כוונו חכמינו זכרונם לברכה באמרם (ברכות נ"ה) יודע היה בצלאל לצרף האותיות שנבראו בהן שמים וארץ רוצה לומר שהיה מבין רמזי המשכן בשמים ובארץ וע"כ שבחו בחכמה. וכן הרמזים התורנים ולכך שבחו בתבונה. עוד זכר מהפלא בעינינו שעם היותו חכם ונבון היה בקי ושלם בכל המלאכות. וכבר אמר הפלוסוף כי מי שחננו הטבע הרבה

מהשכלי קצר בו מהכחות הגשמיות והמלאכות. ומפני זה היה רוב החכמים ידיהם ורגליהם כבדים ואין כן בעלי אומניות שהם קלים כנשר ורצים כצבי ובחכמה אינם יודעים מאומה. ולכך היה הפלא בבצלאל שבהיותו מלא רוח חכמה ותבונה היה מוכן ושלם לפעול בכל מלאכת האומנות. אף על פי שבבני אדם היודע במלאכה אחת לא ידע במלאכה אחרת. הנה בצלאל היה יודע בכל מלאכה. לא מפאת מלמד שלמדו בכך אלא לחשוב מחשבות לעשות בזה ובכסף ובנחושת כלומר שהוא מעצמו היה מחשב וממציא מלאכות מלבו שלא למדו אדם. ולא בלבד הדברים הדקים שבמלאכות המתיחסות זו לזו כמו בזה ובכסף ובנחושת. אבל גם בדברים הגסים והעבים בחרושת אבן למלאת ובחרושת עץ. שמלאכת האבנים ומלאכת העצים נבדלים ורחוקים מאד ממעשה הצורפים וכן בכל מלאכה היה שלם בצלאל ברוח אלהים ובהשפעתו. וכנגד הכת האומרת שאהליאב הוא יודע והגון לפעול במלאכה. אבל זה יהיה בהיותו בחברת בצלאל כי הוא יתן מרוחו עליו לא שיהיה אהליאב ראש וקצין במלאכה כי כן נתתי בלב כל חכם לב חכמה וכלם יעשו במלאכת המשכן. אבל אין אחד מהם במדרגת בצלאל. והנה ייחס הכתוב החכמה והתבונה המושגות בשכל. וגם המלאכות אל האלהים. לפי שהכל מושפע מהנבדל כמ"ש (משלי ב') כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. הנה אמר ובלב כל חכם לב נתתי חכמה. הודיע שצריך לאדם שיכין עצמו לחכמה. ואז ישפיע עליו הנותן יתברך וכן אמרו חכמינו זכרונם לברכה אין הקדוש ברוך הוא נותן חכמה אלא למי שיש לו חכמה שכינונו בזה שאינו נותן חכמה בפועל אלא למי שיש לו חכמה בכח והכנה. והנה משה רבינו אמר לישראל בענין בצלאל מה שאמר לו השם בלשון שנאמר לו. שנאמר ראו קרא ה' בשם בצלאל. וחכמינו זכרונם לברכה אמרו שהראה לו הקדוש ב"ה ספרו של אדם הראשון ואמר לו כל אחד תקנתי מאותה שעה. ואף בצלאל מאותה שעה תקנתי אותו רוצה לומר שנולד מוכן לשלמות ההיא מטבעו. כי ספרו של אדם הראשון הוא רמז לטבע בני אדם. וזכר הכתוב הדברים אשר יעשה בצלאל וחבריו. את האהל ואת הארון וגומר. ואמרו ואת בגדי השרד. אמרו המפרשים שבהם היו מכסים את כלי אהל מועד בנשאם. ואמרו בסוף הדברים ככל אשר צויתך יעשו אינו צווי ולא אזהרה אלא הגדת העתיד. והבטחה למשה שעם היות בצלאל וחבריו נולדים בעבודת מצרים וכלו ימיהם בעבודת פרך הנה בחסד אלהים יעשו ככל אשר צוה השם. ולא יחטיאו דבר ממה שצוה במלאכת המשכן וכליו:

“זה יתנו”

מפרש רש"י: הראה הקדוש ברוך הוא למשה מטבע של **אש** שמשקלו **מחצית השקל** ואמר לו, כזה יתנו! האש - אמר רבי **נחמן** מברסלב - היא אחד הדברים החשובים ביותר לאדם, שהרי בחורף מתחמם הוא לאורה, ובכל השנה מבשל האדם באש את מאכליו. אולם, עלולה היא האש גם לכלות ולשרוף. צריך לדעת כיצד להשתמש בה! כן הוא גם בממון, מצד אחד, באפשרותו של כל אדם להשתמש בו לטובה, לקיים בו מצוות ומעשים טובים. אולם הממון - יש בו גם כח להשחית את מדותיו של האדם. על האדם לדעת היטב כיצד להשתמש בממונו...

Rabbi Breitowitz

שלחן ערוך או"ח סימן קנג סעיף ז

והא דבהכ"נ נמכר, הני מילי של כפרים שאין באים אנשים ממקומות אחרים, שלא נעשית אלא לבני הכפרים לבדם. (ואפי' בנו אותה משל אחרים) (מרדכי ישן בשם ראבי"ה) , ולכן יכולים למכרו; ומכ"מ המעות נשארים בקדושתן, ואינם רשאים להורידן מקדושתן, והיינו כשמכרו בני העיר שלא מדעת פרנסיהם, וה"ה אם מכרו ז' טובי העיר שלא במעמד אנשי העיר, אבל אם הסכימו ז' טובי העיר באותו מכר, והיו במעמד אנשי העיר, רשאים להוציא המעות לכל מה שירצו, ואם קבלו עליהם בני העיר בפירוש במכר זה כל מה שיעשה, אפילו יחיד מה שעשה עשוי: הגה - וכל שז' טובי העיר מוכרים בפרסום, מקרי במעמד אנשי העיר ואינן צריכין לומר הן או לאו. (מרדכי) אבל של כרכים, שבאים שם ממקומות אחרים, אפילו בנו אותו משלהם אינו נמכר אלא א"כ תלו אותו בדעת היחיד, שאז יעשה בו היחיד מה שירצה בהסכמת הצבור; וה"ה לכל דברי קדושה שנזכרו כאן, דכלהו גרירי בתר בית הכנסת:

מגן אברהם סימן נג ס"ק לג

ואין הציבור יכולין למחות. ומיירי שקבלוהו לש"ץ כל ימי חייו וא"כ בודאי ע"ד כן התנה שאם לפעמים לא יוכל להתפלל שימנה אחר לסייעו וא"כ בנו קודם ועוד שאפי' לא הי' האב ראוי לכך שורת הדין שבנו קודם שמנהג המקום הי' שם שהבנים מתמנים תחת האבות וכלל גדול אמרו בכל המינויים שהבן קוד' ואפי' בכ"ג ואפי' יש אחר' גדולים ממנו עכ"ל הרשב"א סי' ש' וכ"ה בספרי שכל המנויין בניהן קודמין וכ"כ בכה"ג ורשד"ם בי"ד סי' פ"א כ' דבחכם הממונה להרביץ תורה או לדין לא אמרי' כך עכ"ל, ובס' י"מ מח"ד ח"ב פי"ט דכל המינויין שהם כתר תורה אין בניהם קודמין רק מהלל הנשיא ואילך נהגו שבניהם קודמין ע' פ' י"ג דכתובו':

תלמוד בבלי מסכת כתובות דף קג עמוד ב

שמעון בני חכם. מאי קאמר? הכי קאמר: אף על פי ששמעון בני חכם, גמליאל בני נשיא. אמר לוי: צריכא למימר? אמר רבי שמעון בר רבי: צריכא לך ולמטלעתך. מאי קשיא ליה? הא קרא קאמר: ואת הממלכה נתן ליהורם כי הוא הבכור. ההוא ממלא מקום אבותיו הוה, ורבן גמליאל אינו ממלא מקום אבותיו הוה. ורבי מאי טעמא עבד הכי? נהי דאינו ממלא מקום אבותיו בחכמה, ביראת חטא ממלא מקום אבותיו הוה.

If you have an iPhone, here's a link that makes it easier to use the system discussed in the Intro to the show:

<https://www.icloud.com/shortcuts/332ea4d4d0ee43b88a51dfad1ad828a3>

One clicks the link, creates a shortcut, and then goes to automation and selects app opens and picks the apps they want, than they can use the shortcut the link provides.

And then they click the second link and do the same thing, but select the same apps when closed (to delete the alarm so it doesn't go off if one closes the app).

<https://www.icloud.com/shortcuts/f1c379c115614ddb894c7ab1afe94ef1>